

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe ună ană 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și strălucitate:

Pe ună 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sorteori nefrancați nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

Nr. 229.

Duminică 13 (25) Octomvre.

1885.

Din cauza S-tel sârbători de Luni, Țiarul nu va apăre până Marți sâra.

BrașovŪ, 12 (24) Octomvre 1885.

Aialtăeri, Joi, s'au deschis ședințele delegațiunilor austro-ungare în Viena, fiind aleși ca prezidenți în delegațiunea ungară cardinalul Haynald, ăr în delegațiunea austriacă comitele Falkenhahn.

Ne putem aștepta de astă dată la nise discușii fôrte interesante în delegațiuni, cari vor avé ca obiectu politica esteriôră a monarhiei nôstre. Președintele delegațiunei ungare Dr. Haynald a și accentuat în discursul sêu, că problema ce vor avé sê-o resolve delegațiunile în rândul acesta este mai grea ca cele anteriore, pentru că mai întâiu e vorba de noue sarcini, cari deja apasă greu poporațiunea țerei, apoi fiindcă „în urma evenimentelor celor mai noue în peninsula balcanică s'au încurcatu relațiunile politice ale Europei.”

Haynald speréză însé, că va succede delegațiunilor de a afla cheia prin care „sê pôta satisfice tuturor necesităților, de cari nu se pôte lipsi guvernul spre a puté atinge scopul statului” și totuși „sê nu pèrdă din vedere, câtu de multu trebuie sê ducă în spinare țera, a cărei putere de dare și așa este destul de încordată și care suferé așa de multu în urma crisei economice, ce s'a iscatu scâdêndu prețulu produselor pământului.”

A aduce în consonanță trebuințele inșinite ale statului, cu interesele economice ale poporațiunei e în adevêr în împrejurările actuale o problemă fôrte grea și este aprôpe cu neputință ca ea sê se rezolveze spre mulțumirea ambelor părți.

Bugetul comunu alu monarhiei s'a urcatu dela anul 1869 încôce dela 89 la 119 milioane și în preliminarul, ce se va presenta acum delegațiunilor, earăși sê cere c'unu jumătate de milionu mai multu, cu totul pentru 1886 se ceru 119,724,748 florin, adecă cu 491, 238 florin mai multu ca în anul trecut. Acêsta sumă se pretinde cu tôte că preliminarul eștraordinarū pentru armată s'au împușinatū cu 1,700,997 florin.

Cheltuielile mergu așadêr crescândū înainte și încurcaturile în relațiunile politice ale Europei de siguru nu voru contribui ca sê se micșoreze. Caracteristicu este, că președintele delegațiunei austriace nu atinge cu nici unu cuvêntu evenimentele din peninsula balcanică, ci accentuéză numai „trebuința ce sê sênte în generalu d'a se susținé pacea.” Se pare, că cei din Austria nu se temu așa de multu de încurcaturile orientale ca cei din Ungaria, ori că evită cu intențiune d'a accentua dificultățile esteriore spre a dovedi prin acêsta, că au deplină încredere în politica comitelui Kalnoky.

Din decursul discușionilor, ce se voru nasce în sînul delegațiunilor vomu puté vedé, decă este adevêrată faimă ce s'a fostă lățitū, că pozițiunea comitelui Kalnoky ar fi sdruncinată din cauză, că cei din Berlin n'arū fi mulțumiți cu purtarea lui și i-arū fi luatū în nume de rêu mai alesu, că a încungiuratū pe Regele Milanu sê-și mobilizeze armata.

Nu mai încape îndoelă, că la încurcarea relațiunilor politice ale „Europei,” de care ne vorbesce cardinalul Haynald, au contribuitu afară de Bulgari, în mare măsură și armările și concentrările de trupe ale Serbiei și Greciei, cari în locu de a încetă, în urma dojenirii marilor puteri, se facu totu în măsură mai mare.

Rusia — decă este sê dămū creșmêntu enunțațiunilor foilor oficiose rusesci — pare a fi hotărîtă sê se opună planurilor guvernului sêrbesc și grecu, pe când de altă parte lucră la rêsturnarea și discreditarea prințului Alexandru alu Bulgariei, care s'a grăbitu a se pune în fruntea mișcării revoluționare bulgare, fără a aștepta mai întâi ordinele din Petersburg.

În fața acestei politice rusesci este de mare interesu a se sci ce direcțiune va lua politica celor din Viena și sperămū, că discușionile din delegațiuni voru aduce puțină lumină în acêsta cestiune.

UNIREA BULGARILORŪ.

Telegramele cele mai noue:

LembergŪ, 21 Octomvre. Din Petersburg se telegrafiază cãtră Przeglond: Aci s'au arestatu trei călugări bulgar și o călugăriță, cari adunau în ascunsu bani pentru o insurecțiune în Macedonia.

ConstantinopolŪ, 22 Octomvre. O notă circulară a Porții cãtră puteri propune întrunirea unei conferințe în Constantinopol. Nota dice: „În fața concentrării trupelor grecesci, dêr mai alesu a celor sêrbesci și spre a împedeca vêrsări de sânge, Pôrta apeléză la puterile semnate ale tractatului din Berlin și le rógă a provoca pe ambasadorii lorū din Constantinopol sê se întrunescă la o conferință luând parte și Turcia și sê reguleze afacerile Rumeliei amêsuratū drepturilor de suveranitate ale Sultanului pe baza tractatului dela Berlin. Conferința va avé sê se ocupe esclusivū cu regularea afacerii rumeliote.” — Pôrta s'a alăturatū definitivū la cele trei puteri imperiale și sprijinesce programul acela pentru restabilirea statului quo ante. Însărcinatul de afaceri englesu White a declaratū Porții, că Salisbury nu va pâsi în nici unu modū în contra integrității imperiului otoman. — Representantul bulgaru s'a esprimatū cãtră ambasadori, că regele Serbiei nu numai că a refusatū a primi misiunea specială a prințului Bulgariei, ci a lăsatū sê înainteze și trupe spre granița bulgară. Representantul bulgaru adause, că puterile nu suntū în necunoștință despre hotărîrea principelui d'a se supune decisiunei lorū. Aceeași comunicare a făcutū elū și Porții.

Varna, 22 Octomvre. Pôrta își continuă mēsurile sale militare. Numêrul trupelor turcesci dislocate la granițele bulgară, rumeliotă și sêrbescă se calculéză ađ în cercurile turcesci la 100,000 ômeni și se prevede în celū mai apropiatū timpū întregirea lorū la 130,000—150,000.

Sofia, 22 Octomvre. Lumea de aci se miră, că unele foi franceze publică telegrame anunțândū că e panică în Sofia. Așa ceva nu e. Aci se așteptă în liniște eventualitățile ce s'arū puté ivi și se facu cu zelū pregătiri d'a opune rezistență în casu de nevoiă. Serbia încă n'a rēspunsū la nota bulgară. La granița domnesce liniște.

BelgradŪ, 22 Octomvre. În fața atitudinii dușmane a Serbiei față cu Bulgaria, reprezentanții marelor puteri au ținutū erī la ambasadorul italianu o desbatere mai lungă, la care s'a tractatū asupra facerii unei note collective cãtră Serbia. Nota ar avé scopul sê împedeca izbucnirea ori-cărei acțiuni dușmane a Serbiei și sê o facă atătū pe acêsta câtū și pe Bulgaria sê aștepte conferința. Representantul turcescu n'a luatū parte la desbatere.

Bucuresci, 22 Octomvre. Asigurată deocamdată Bulgaria de unu atacū turcescu, dêr temêndu-se în fiecă

momentu de o invasiune a armatei sêrbesci, ale cărei anteposturi au intratū erī pe teritoriu bulgaru, tôte trupele Bulgariei ce se aflau până acum în Rumelia, afară de 6000 de ômeni, se voru întrebuinta pentru a întări cele douē armate, dintre care una se concentrează în prejurul Sofiei, cealaltă se aședă la granița sêrbescă.

Atena, 22 Octomvre. Oliceri greci se voru duce în Italia, ca sê cumpere 2000 catari. — Se crede că mesagiul tronului pentru redeschiderea camerelor va lămuri situațiunea. Ambasadorii voru aștepta acestu mesagiu, înainte d'a face nouē reprezentații guvernului.

SalonicŪ, 22 Octomvre. Moslimii din munții Rhodope s'au adresatū cãtră guvernatorul vilaietului, Kiemalipașă, oferindu-se a lua armele în contra Bulgarilor revoltați. Pașă însă i-a sfătuitū sê și modereze zelul lorū și sê lase evenimentelor cursul lorū. — Din vilaietul de aci și alu Kosovei s'au isgonitū și s'au trimisū la granița bulgară mai multū indiviđi suspecti că propagă panbulgarismul.

Londra, 22 Octomvre. Guvernul englesu continuă a pleda pentru recunoșcerea unirei Bulgariei cu Rumelia. Elū ar fi gata în acestu casu sê concedă ôrecare mulțămire chiarū și aspirațiunilor Serbiei. Elū continuă chiarū a interveni pentru prințulu Alexandru, pe când Rusia nu vrea sê-l lase nici măcar ca guvernatorū în Filipopol.

PetersburgŪ, 22 Octomvre. O invasiune turcescă în Rumelia ar fi tôte așa de periculôsă, ca și o eventuală eșecutare condusă de Rusia, Austro-Ungaria sêu de amêndouē. De aceea mai bine se silesu puterile a aduce o rezolvare prin mijloce curatū diplomatice. Spre scopul acesta se întrunesc în Constantinopol o conferință formală, ăr în Atena și BelgradŪ se voru face pași noi spre a împedeca incidente din acêsta parte. Pentru viitoare conferință se va institui unu felū de organu eșecutivū, printr'o comisiune internațională ce se va trimite eventualū la Sofia, ca sê aducă pe Bulgari la supunere. Neisbutindū acêsta, atunci comisiunea va fi însărcinată sê conducă acțiunea trupelor turcesci ce arū interveni, ca astleu sê înlătore câtū se pôte periculele acestei acțiuni. — „Journal de St. Péterburg” regretă, că Serbia și Grecia își continuă înarmările și arată necesitatea, ce esistă pentru Rusia mai multu ca pentru oricare altă putere, d'a preveni lupte în care s'arū ucide frații.

DIN REICHSRATHULŪ AUSURIACŪ.

Ședința camerei deputaților dela 19 Octomvre n., în care s'au ccontinuatū desbaterile asupra proiectului de rēspunsū la discursul tronului, a fostū una din cele mai interesante. Reproducemū în resumatū discursurile cele mai însemnate, fiindū vorba de certele naționale dintre Germani și Boemi.

Deputatul Gregr, unul dintre conducătorii Cehilor tineri, dice că escesele dela Königinhof și din alte părți au fostū provocate de poporațiunea germană. Dacă e adevêratū, ceea ce stă chiar în actul de acușatiune alu procurorului, că gimnasticii germani au insultatū în Königinhof poporațiunea boemă, au scuipatū asupra ômenilor, au palmuitū copii pe stradă, ba au bătutū chiar până la sânge pe câțiva ômeni, atunci întrebū: Ați puté afla în lume vr'o poporațiune, care sê primescă în liniște acestea? Și dacă ar esista o asemenea poporațiune, n'ar fi acêsta o dovadă, că n'are nici o ideă de onore națională? Și n'ar fi acêsta o dovadă de lășitate și indolență, care arū fi mai multū de compătimitū decătū întrêga afacere? Nici compatrioții noștri germani nu suntū curați de fapte urite, isvorite din ura națională. Le amintescū escesele din Arnau, Reichenberg, Langenbruck, unde n'au provocatū Cehii. Le amintescū grozavul casu din Olbersdorf, unde unu industriașu boemu a fostū atacatū de Germani, strigându-i: „Omoriți pe cănele boemu!” Sêrmanul omū espiră în birtulū unde fū transportatū greu rânitū.

Este unu mijlocū, dice Gregr, d'a se puté aduce acestui imperiu liniștea și pacea; discursul tronului l'a esprimatū. Egală iubire și egală îndreptățire pentru interesele tuturor popôvelorū. Pentru acêsta însă Germanii trebuie sê renunțe la nenorocita poftă d'a domina. Acêsta pozițiune egalū îndreptățită se numesc egalitatea

tutorilor popoarelor statului. Acesta-i formula magică, prin care s'ar pute potoli flăcările ce ard. *In hoc signo vinces.*

Deputatul Dr. Knotz, unul dintre corierii partidei germane din Boemia, răspunzând deputatului ceh, dice, că dela începutul erei constituționale Boemia a fost totdeauna câmpul celor mai violente frecări naționale. Ați însă *Boemia a devenit* de fapt un câmp de luptă națională între Germanii și Cehi. Amintescesecele din Prachatitz, Libotz și Semil. Ură Cehilor se îndreptă mai ales în contra școlilor reuniunii germane. În ținuturile mixte, acei părinți, cari își trimittă copiii în școlile germane, sunt espuși celor mai brutale acte de violență. Vorbitorul citează câteva casuri. În Königshoff atacurile asupra Germanilor din partea Cehilor sunt la ordinea zilei. *Autoritățile nu fac nimic* pentru scutul Germanilor. Organele polițienesci, reprezentanța comunală ațitară această ură și sprijiniră toate actele violente îndreptate contra Germanilor. Junimea cehă se dresază în modu sistematicu în contra Germanilor. La o ocaziune, s'a arestatu totu un Germanu, motivându-se acesta că vrău să-l apere de Cehi. Aceștia dau cănilor lor nume ca *Herbst* și *Weitlof*, ér pe Germanii îi numescă *câni* *Gubernatorulu și autoritățile nu dau nici unu succursu Germanilor* când Cehii comittu escesse, dér pentru Cehi saru îndată. Numai Germanii suntu proscrisi, ei să-și ajute singuri când brutalii contrari le spargu capetele. Gubernatorulu e pentru Cehi unu alu doilea Nepomuk, care la fiece denunțare le sare în ajutoru.

Gubernulu, dice Dr. Knotz, *să ne dea unu guvernatoru probatu*, unu vechiu soldatu *crescutu în tradițiunile germane-austriace*. O astfelu de schimbare va schimba și referințele. Sub masca împăciuirii și a egalei îndreptăririi i-a succesu acestui guvernă a aprinde ura de rasă a Slavilor în contra Germanilor la cea mai înaltă potență, a deștepta pretențiunile contrarilor d'a supune și perde pe poporul germanu. Gubernulu nu și-a împlinitu programa, d'a împăciui națiunile.

Că situațiunea în armată nu e așa de strălucită, ci că și acesta e cuprinsă de esaltațiunea națională, o dovedesce o circulară confidențială a ministrului de războiu, prin care comandantii de corpuri suntu însărcinați a aminti oștirii, ca să evite certele naționale. Dr. Knotz citează casuri, în care soldați germani au fostu bătuti și insultati de soldați cehi, ba până și unu colonel germanu. Judecătorii au ajunsu instrumentele arbitrarității cehe. Clerulu germanu în Boemia stă să péră. Cu autonomia Boemiei s'ar sancționa slavizarea, cehizarea ei, ar însemna și căderea Vienei. *Nu asociati*, îndemnă Dr. Knotz, *la cestiunea orientală*, care atinge atât de multu interesele Austriei, și o cestiune germană-austriacă. *Mai bine să murim ca Germani, decâtu să ne corupem ca Cehi.*

Ministru-președinte Taaffe răspunde D-rului Knotz. Elu ia în apărare pe guvernatorulu Boemiei, dicendū că se află într'o grea situațiune. Elu nu admite afirmațiunea, că guvernatorulu apără numai pe Cehi în contra Germanilor și nu și *vice versa*. Elu își face datoria preutindenea. Ministrulu Taaffe respinge acuzările aduse armatei. (Stanga face larmă, strigendū că acuzările suntu drepte. — Ministrulu strigă iritatū și lovesce în masă. Mare mișcare în cameră și pe galerii. Președintele sună clopoțelulu și provocă pe cei de pe galerii să nu dea semne de aprobare seu dasaprobare, căci altfelu va da ordinu să-l dea afară. Deputatul *Fiegl* cere cuvântulu, ca să rōge pe președinte a chema la ordine pe

ministrulu Taaffe. Președintele i-lu refusă. Deputatii începū a se certa între sine. Deputatul Dr. *Foregger* dice că acestea suntu *stări croate*. Larma continuă. Deputatii formeză grupe în sală. Președintele nu se mai aude. În fine ia cuvântulu prințulu *Liechtenstein* și larma începe a se potoli.)

Deputatul *Liechtenstein* dice, că nu se potū ignora celelalte rase. *Puterea Austriei în viitoru se basază pe mulțămirea popoarelor sale*. Trebuie căutatū unu *modus vivendi* cu ele.

Ședința se inchide, după ce se mai schimbă câteva vorbe între deputatul Dr. Plener și președintele camerei.

SCIRILE ZILEI.

Tergulu de tōmnă, ce s'a ținutu în săptămāna acesta în Brașovū, a fostu forțe slabū. Cai n'au fostu mai de focū, vite multe dar fără prețū. O păreche de boi, cari altă dată se vindū cu 200 fl., de rēndulu acesta s'arū fi vëndutu cu 120 fl., dar nici cu acestū prețū nu se găseu cumpărători. Totu asemenea au fostu vëndări slabū și în alte lucruri.

—0—

În zilele trecute nesăratulu „Ellenzek” se cătrānise cumplitu pe d. adv. *Leontinu Popu* din Clușiu, fiindū că „cuietase” a și arāta disprețulu față de noulu Maghiarū bōtezatū „Karacsony Miklos”. Fōia coșutistă nu pōte înțelege cum pōte fi „lume romānescă” în Clușiu. Dar fiindū i obrazulu grosū, și publicāndū mereu năsdvānii, ca a doua zi să le desmintă, scrie în numărulu dela 23 Octomvre din partea noului Maghiarū: „E dreptū, că unu Romānū — cunoscutū alu meu — m'a muștratū, pentru că *portū flōrea cănelui* (gyopār virāg viseletéért), dar acesta n'a fostu *Leontinu Popu*, pe care numai din vedere îl cunoscu și niciodatā n'am vorbitū cu elu”. — De altmintrelea repetāmū, că noulu Maghiarū, care e controiloru la oficiulu de vamă, e jidovū seu armēnū, de vreme ce fără muștrare și-a bătutū jocū de numele părinților săi.

—0—

Din Monorū ni se scrie, că *culesulu* porumbului (cucuruzulu) s'a finitū. Bucate suntū destule, dar prețulu lorū e de nimicū; lipsa de bani e forțe mare, ér dările cele multe vorū aduce pe economi la sapă de lemoū. Sēmēnăturile de tōte suntū forțe frumoșe.

—0—

Din Cohalmū i-se scrie lui „Ellenzék”, că *școlă de statū*, ce s'a înființatū acolo, nu e cercetatā decâtū de 20 de scolarī. „Ce e dreptū, acesta este unu numărū bagatelū — dice corespondentulu — dar nu trebuie să uitāmū, că locuitorii din Cohalmū în preponderanță suntū Sasi și că acestia nu și trimittū copii lorū la școlă unghurescă de statū; acesta deși nu o pricepemū, dar ni-o putemū esplica: e tēma ce o au de maghiarisare; din contrā însă nicidēcum nu aflāmū motivatā procederea conducătorulu cărților funduare de acolo, care e oficialū alu statulu maghiarū, și cu tōte acestea și elu își trimite copii la școlă sāsescă”. La acestea observă „Ellenzék”: „Daună că corespondentulu nu ne-a comunicatū și numele acestui domnū cinstitū, pentru ca să-lu putemū da publicității”. — Cum se vede, după năsdvānulu „Ellenzek” nu-i cinstitū celū ce și trimite copii la altă școlă decâtū la cea unghurescă. Și ce laudă ar fi pentru noi Romānii această recinste!”

—0—

Ni se comunică din Bērladū scirea, pe care o dāmū sub tōtā reserva, că mai multe *regimente* romāne s'arū fi trimisū la Prutū, ca să împedēce o eventuală trecere

a Rușilor în Romānia, cari arū fi concentrați în Basarabia în mare numărū.

—0—

Ni se comunică, că cu ocaziunea arestării preotulu *Rozu* din Sebeșū pentru proclamațiunea „irredentă”, notarulu *Savu* ar fi făcutū unu raportū, în care dicea, că „bine ar fi când preotulu nu s'ar mai întorče din închisōre”. Amū dori să nu se adevērescă această durerōsă scire; numiulu d. notaru ne-ar pute desluși în această privință.

—0—

S'a pensionatū căpitanulu cl. I. *Iōnū Curescu* dela regim. de inf. Nr. 63 ca invalidū, cu domiciliulu în Bistrița.

—0—

Concertulu datū aserā de d. *Dem. Popovici* ne-a doveditū, că ceea ce au scrisu foile din Sibiu despre escelenta voce și artistica predare a d-sale este pe deplinū justificatū. Pieseles executate de d. Popovici au fostū primite cu aplause îndelungate. Vomū reveni.

—0—

O *comisiune militară din Sofia* a sositū, prin Bucuresci-Predealū, în Ardealū ca să cumpere 1200 de cai.

—0—

„Națiunea” scrie: „Se dice că, peste câteva zile, pe lângă visita principetui și principesei de corōnă alu Austriei, MM. LL. Regele și Regina vorū primi la castelulu Peleșū și pe principele de corōnă alu Germaniei.”

—0—

Ni se comunică, că aserā Vineri a arsū casa, grajdulu și alte dependințe ale subjedului *Paraschivă* din Sebeșū.

—0—

„Romānulu” scrie: „În urma unor afirmațiuni cu totul greșite, privitoare la d-nii Ocășanu, Sēcășanu și Bānciulescu publicate de „L'Indépendance belge”, luate de „Le Siècle”, reproduse de „Le Temps”, d. Bengescu, printr'o scrisōre adresatā oficiosulu „Le Temps” restabilește ōrecum faptele. Însārcinatulu nostru d'afaceri dela Paris uită însă să adauge că, deși d-nii Ocășanu, Sēcășanu și Droc-Bānciulescu nu au fostu espulsați pentru că scriau la „L'Indépendance”, suntū alți doi cari, goniți au fostū pentru acestū din urmă motivū.”

—0—

Generalulu de honveți *George Klapka* va sosi, dice „Buk. Tgbllt”, le finele acestei luni în Bucuresci, ca să termine în numele consorțiului tractările privitoare la legarea linielor ferate Tergu-Mureșulu-Tulghesū și Bacău-Peatra-Tulghesū.

—0—

Dāmū, după „Curierulu” din Iași, următōrea scire, a cărei responsabilitate rămāne tōtā pe sēma „Curierulu” iașanū: „O monedă a regelui Atila s'a găsitū în comuna Concești din județulu Dorohoiu la loculū de unde, în anulū 1812, s'au scosū mai multe scule și unu tronū în sidelfū, cari s'au espediatū pentru museulu din St. Petersburg ca darū din partea țerei. Întēmplarea aduse ca această monedă seu medalīă, să fiā conservatā din acelu timpū de rezeșulu Alexandru Mazuru, dela care a ajunsū în posesiunea d-lui Iacobū Livescu, care aflāndu-se acum în Iași ne-au făcutū plăcerea de a o vedea și noi. Ca metalū este simplu plumbū de mārimea unei ruble, pe recto e efigia Regelui cu inscripțiunea: Rex Attila, 441, ér pe verso Aquileia și priveliștea unui orașū întāritū, decā nu cum-va a însăși cetāței Aquileia. Apropo de sculele și tronulu ce menționāmă mai susū: Cunoscu ōre academicianii noștri,

FOILETONU.

Mānăstirea dela Bicsadū.

Am avutū ocaziune a ceti în țiarulu d-vōstre descrieri despre unele mānăstiri romāne, însă durere, nu parū a fi îmbucurātōre cele ce se petrecū în sinulu lorū. Și eu la rēndulu meu, fără a voi să imitezū pe acelu scriitorū, vinū a face cunoscutū publiculu romānū mānăstirea din ținuturile nōstre, o mānăstire rusă-romānă, din comitatulu Sātmarū, situatā în mijloculu țerei Oașulu lângă comuna Bicsadū, dela care să și numesce mānăstirea dela Bicsadū. Acestā mānăstire aședatā pe unu dealū ce oferā o priveliște din cele mai frumoșe și roi mantice, este încungiurată ca o fortărăță de munții din jurū. De naturā să vede a fi destinatā a fi o cetățiuă a culturai. Ce să te faci însă decā muritorii să parū a nu înțelege vocea naturai.

Și la această mānăstire ca la cele mai multe să aflā unu chipū seu iconă, a preacuratei Vergure Maria în onōrea căreia se ținū prasnice la cele două sērbători consfințite S. Marie, adecā la S. Maria „mare” și „mică”, de care numire se servește poporul nostru. În zilele-amintite poporațiunea alērgă din cele mai depārtate țiri

naturī, din Sātmarū, Ugocia și Marmāția, spre a pute serbā cu mai mare pompā acele sērbători. Sē adunā atātā poporū încātū loculū spațiosū ce este pusū la dispozițiunea credincioșilorū, este deplinū ocupatū, ba așa înbulzēlā e încātū abia să pōte lumea mișca. Sē întēmplā că unii la ocaziuni de aceste își periclitēzā chiar viēta, cum bunā-ōrā, s'a întēmplatū în anulū acesta, că a fostū strivitū unu credinciosū de mulțimea ce se îndesuia. Veți bine venindū din tōte părțile Romāni, Ruși (ruteni), Șvabi, Catolici, ș. a., într'unu numărū forțe mare unii spre a și împlini votulu, alții din pietate, când mulți se mărturisescū și cuminecă, alții în fine ér din curiositate și ca să ia parte la tērgū.

Totu cu aceste ocaziuni sērbătōresci se ținū adecā în loculū amintitū și tērguri de totū bine vizitate, aflāndu-se de vëndare totfelulu de articule, afarā de animale. Poporulū vine cu dinarulū seu din depārtare și poporū multū, mulți bani aduce.

Unde se varsă sumele strinse? Ce se face pentru binele acelu poporū, care aduce ultimulu seu dinarū, ca vēduva din scripturā? Ore Veneratulū Ordinariatū diecesanū din Gherla, sub a căruia jurisdicțiune să aflā acea mānăstire și în a căruia sinū e situatā, primesce pe fiecare anū nisce sume câtū de mici spre scopuri culturale? Ori dōrā împārtēscū călugării seu ordulu Basili-canū stipendii tinerilorū lipsiți, nāscuți din acelu poporū

ce și aduce crunta sa sudōre la acestū locū? Este mānăstirea ōre unu centru de binefacere pentru poporul sērmanū ce se aflā jurū-împrejurū? După scirea mea, nu e nici una nici alta, părinții ordului fără să fiā, întrebați seu controlați de cineva, dispunū după placulu lorū de totū venitulū.

Dela începutū amintii, că mānăstirea e mixtā ruso-romānă. Romānă căci este pe teritoriu romānū, stā sub jurisdicțiunea episcopulu romānū, ba încă și dintre cei trei călugări unū este romānū crescutū anume pentru de-a stringe veniturī dela Romāni. Așa poftesce politica ordului. Rusă este mānăstirea deōrece atērnā în privința disciplinarā dela provincialulu rusescū din Muncaciū, maioritatea călugărilorū este rusă. După terminarea sērbătōrilorū unū trimisū alu ordului din Muncaciū, firesce rusū, vine să cuiēgā totū venitulū, ér călugărilorū le lasă numai atātā câtū le este neapēratū de lipsă pentru susținerea viēței, pe lângă economisarea frumoșei averi aparținātōre mānăstirei.

Primisulu (starițulu) rusū vine dér și duce cu sine banii adunați. Spre ce scopuri îi întrebuintēzā e trēba lorū, însă modesta mea părere ar fi să se facā întrebare unde se aședā dinarii culeși dela Romāni, încă și de pe teritoriu romānū? Au dōrā suma de câteva mii venitū anualū tōtā se folosescē numai spre a cresce unu călugărū într'unu deceniu? La noi cești sēraci din diecesa

dacă acele antice nu conțin orecari inscripțiuni interesante pentru istoria țerei noastre?"

Rezaghiarizarea Ungurilor valachisași și revalachizarea bisericeii maghiarizate.

Deva, 20 Octomvre 1885 st. n.

Curiôsă coincidență! Pre când Maghiarii din comitatul Huniadorii, basați pe falsul temelii, că în acest comitat ar exista Unguri valachisași, conturbându liniștea, ce până acuma a domnit în popor, se încearcă a propaga, pe căi neertate, maghiarizarea și propriaminte a converti la confesiunea ev. reformată pe unii copilandri români beți din Bârcea mică: în biserica reformată din Deva, se dascoperă icône depinse (zugrăvite) pe pereți, care mai pe sus de totă indoiala atestă, că acea biserică a fost odată română, gr. or. cu hramul St. Nicolae.

Să vedem și pe una și pe alta.

Notarul de cercu maghiar din Peștișul de jos, cărui îi place a umbla mai totdeauna cu capul plin, și una din Duminecele luni Septemvre a. c. nu cu jumă intențiune, eșind în Bârcea mică, (comună aparținătoare notariatului său,) a dat peste mase omenii — asemenea bine trăiți, — cari acopereau șura unui locaier de acolo, aci apoi notarul respectiv, plin de curentul politiceii dominante, cu multe și mari promisiuni, falsificându adevărul istoric, a provocat pe acei omenii, să se lase de confesiunea lor străvechiă gr. or. și să trecă la cea reformată, dîcîndu, că ei sunt de origine Maghiari și numai slăbănogii lor protopărinți s'au făcutu Români, promițându-le totodată, că în casu, decă voru trece, li se va face biserică și că în timpu de 20 ani nu voru trebui să plătescă la popă nimic. După aceste apoi notarul a intrat în casa omului, a cărui șură se acopere, și făcură o listă, în care se însemnară trei-șei și trei de inși.

Cumcă această amăgire numai la instigarea notarului s'a întemplat, se vede și de acolo, că în Dumineca următoare, dintre cei însemnați pe listă, nu s'a prezentat nici unul la popa cel românesc, ca să-și însinue trecerea, în a doua Duminecă însă, mergîndu notarul în comună, s'au dus la popa cel românesc, carele nefind prezent, lucrul a rămas într'atata, în a trei-a Duminecă nu s'a prezentat nimeni la popa, fiindu că notarul nu venise în comună și așa numai în a patra Duminecă când erăși eși notarul în comună, se prezentă, la popa cel românesc, dîcîndu că însemnați în listă, sunt numai 13 inși. între cari sunt și copii mici, er cei mai mulți copilandri minoreni. Este caracteristic, că unul dintre cei scriși pe listă, provocat fiindu să mărgă și el la popa, ca să-și însinue trecerea a dîsu "Nu mă duc, fiind că acuma sunt trează, dîcîndu că scriș pe listă eram beat."

Acei 13 au fost duși apoi cu două căruțe din Peștișul la popa reformat de acolo unde au fost aminecați și pe cum dîcîu unii, dîră și jurați, apoi duși la notarul cel cu musca pe căciulă, au fost din nou îmbetați și în urmă tramiși acasă la Bârcea mică, unde acuma neincetată se cîrtă cu cei rămași credincioși confesiunii lor adevărate, timbrându-se pe alții cu cele mai murdare expresiuni, precum: "Calvin spurcat" ș. a. — Noi altmîntrelea credem, că acești 13 se voru reintorci erăși la sinul bisericeii orientale.

Nu pot tăce împrejurarea prea semnificativă, că amatori propagatori ai maghiarizării au indemnă pe reformatul român din Bârcea mică să se facă refor-

matu, promițendu-i 2000 fl. dar au fost respinși cu dispreț.

Venindu această neiertată conturbare de religie la cunoștința autorității bisericeii gr. or., Venerabilul D-nu Ioan Papiu protopresbiterul tractului Devei, de care se ține și comuna cu pricina, numai decătu a făcutu arătare la autoritatea politică respectivă, ca notarul aventurieru să fiă trasu în cercetare disciplinară și aspru pedepsit. Resultatul însă este până acuma necunoscut.

II.

Să vedem pe cealaltă. — Din incidentul, că nou alesul episcopu reformatu Dominicu Szász din Clușiu, vizitîndu parochiile mai însemnate din diecesă a anunțat, că va onora și pe credincioșii săi din Deva cu prezența sa; autoritatea parochială reformată voind a primi pe episcopul cu biserica curățită și reparată, a dat în întreprindere vîruirea ei pe din lăuntru.

Dar ce se veți? când murarii (șidarii) au început să dea jos varul cel vechiu de pe pereți, s'au arătat sfinții părinți, juru-împrejur, în totă splendoră lor, depinși conformu ritului orientălu, spre cea mai mare uimire a filor lui Arpadu, cari susțineau și încă continuă a susține, că în timpii mai vechi aici în Deva n'a fostu nici unu român; din cele arătate pe pereții bisericeii însă, se pot convinge că sântul lăcașu, în carele astă-zi Ungurii reformati de aici, laudă pe Dumnezeu, odinioară a fostu biserică română gr. or. și după cum se constată din o inscripțiune aflată totu acolo, cu hramul: Sântul Nicolae. — Să atrage atențiunea istoricilor și archeologilor români asupra acestei împrejurări de mare însemnătate!

UNU MODELU DE SOLGĂBIREU.

Beiuș, 15 Octomvre 1885.

D-le Redactor! Cu ochii plini de lacrimi prind condeiul în mână, ca să vă comunicu abuzul mai recentu comis de nesățiosul solgăbiru Beliczey față cu unul dintre cei mai onorabili cetățeni ai opidului nostru, numai din simpla cauză că e Român. Casurile cele mai din urmă — cele 2 alegeri de notari (Budurésa și Uilacu) precum și acesta mai recentu, dovedesc pe deplin, că activitatea sa e pornită numai și numai în contra Românilor din locu și juru, firescu lucru că toate aceste la indemnul și sfatul d-lui Benedek, care pare a fi însărcinat cu puterea condiceii în cauzele de interes pentru rassa domnitore.

Modelul Beliczey, actualul solgăbiru este prea bine cuposcutu nu numai înaintea celor dela comitat, ca unul care-și implinesce cu acurateță misiunea sa (?) ci și înaintea Românilor ca și unu complice în zadarnicele nisuițe de stîrpire și nimicire a națiunii românești. Totu ce e român se péră" e devisa lui. Mai de multe ori și-a dat silința dînsu dimpreună cu d-lu Benedek (actualul not.) să eschidă pe Românii din Beiuș — cari sunt în majoritate — dela orice influință în afacerile opidane, așa d. e. cu ocasiunea alegerii reprezentanților orașului" s'a folosit de mijlocele cele mai clandestine pentru ajungerea scopului, prigoinind astfel totu ce e român fără de nici o cruțare.

În această poziție nu prea plăcută se află de presente și d-lu Popa Teodoru, care recusesse pentru licență spre a pute tăia carne de vită cornută regulat; această cerere i s'a acordat de cătră solgăbiru, dar sub condițiunii aspre, și anume: el să fiă îndatorat a tăia carne de vită în decursu de 3 luni regulat, la dincontră va fi condamnat la o despăgubire oșei care; voind a renunța la această licență să fiă îndatorat a o face această cu 3 luni mai înainte.

Și-a putut ridica, să aibă decă nu alta, măcaru o biserică, spațiosă acomodată numerosului popor ce-o cercetă, poporul credinciosu să-și pótă implini rugăciunile sale cu totă liniștea, nu să fiă silitu a primi si cuminecătura pe lângă asistința de gendarmi cum se întemplă aici de comunu în zilele festive.

Au călugării din Bicsad o bisericuță, în care decă intră 200 de omenii e plină și de intră mai mulți nu se pot mișca. Mulțimea poporului e silită a sta afară și a păzi pereții și de este timpul urit, a suferi toate vicislole.

Din această cauză se întemplă, ca poporul adultu trebuie să se cuminece sub paza gendarmilor, deorece poporul vine cu miile și fiesce care voiesce să primescă trupul lui Christos, câtu să pótă de iute și în asemeni împrejurări decă preotul n'ar fi bine păzitu l'ar turti mulțimea. Apoi ce se atinge de ordi aici acela nu este cunoscutu, umblă poporul din susu în josu fără să fiă înscințat când ce se va întemplă, când și care preot va servi, adecă în care limbă română ori rusă. Este mare imbulzela, dîcîndu că confuzia nu e mai mică.

(Va urma).

Firesce d-lu Popa T. s'a provăditu cu vite îndesulțore și nutrețu pentru ele, fiindu că se apropiă erna, și-a deschis măcelăria (meserniță), prin ceea ce prețul cîrnei a scădut dela 18 cr. la 16 cr.: 1/2 Chlgr.

Măcelarul cel vechiu — o venitură, dar fiindu singurelu în Beiuș și făcîndu din 1 Chlgr. numai 1/4, s'a înavuțit și acum desconsideră pe cei ce l'au adus ca șagaru înainte cu 20—25 de ani vîdîndu că are concurentu a coborit prețulu până la 12 cr. 1/2 Chlgr. Totu acesta a făcutu și d-lu Popa T. Rivalulu său credea, că d-lu Popa T. va fi constrinsu să abdică și elu eră va pute ridica prețulu.

Acastă împrejurare era binevenită pentru orașeni, pentru că acuma deoparte fiecare, chiar și cel mai săracu putea să-și implinescă pofta de a mânca carne de vită cornută, er de altă parte publicul cruța la și cel puținu 12—14 fl.

Măcelarul vechiu vîdîndu-se astfel despoiat de procentele cele mari, cu cari era îndatinat de mai înainte s'a simțit oșei-cum vătămatu în drepturile sale avitice (?); decă a recursu — banii — la d-lu solgăbiru pentru ca să-și revoc licența acordată d-lui Popa, căci altcum nu pótă să-și susțină măcelăria și să-i trimită și d-lor Beliczey și Benedek gratisu carne pe lângă prețulu de acuma.

De siguru recursul a fost bine alcătuitu pentru că la câteva zile numai ce se pomenesce d-lu Popa c'unu avisu din partea pretorelui în care i se nulifica licența acordată mai înainte cu 10—14 zile. D-lu Popa și-a luat avocatul, cu care a mersu la solgăbiru dar acesta se nisua a-i capacita în totu modul să se lase de propus; dar dupăce avocatul s'a dechiarat, că va apela de se va întempla ori și ce, d-lu pretore i-a răspuns: »vei apela, dar deși vei dobîndi te voiu controla în continuu și-ți voiu cauza mai multu necăzu decătu bine.« cu acesta s'a depărtat d-lu Popa.

Mergîndu la părinți spre ai vede d-lu Lazaru Georgiu avocatul în Vinga, d-lu Popa i-a enaratu cauza sa, cerîndu — ca și omul necăjit — sfat, ce ar fi de făcutu? D-lu Lazaru la incuragiatu Sfătuindu-lu să mărgă la d-lu Benedek, să-lu rîge să accelereze aplanarea cauzei din ceștiune, dar la rogorea d-lui Popa l'a însoțit și d-lu Lazaru. Intrebîndu acum de d-lu Benedek „cum de abuseră Domnialor de legi?“ și asemenea lucruri n'ar fi ertat să se întemple, a fost îndrumat să iasă afară din cancelăria, poreclindu-lu de revoluționariu (lăzit) și cu cuvintele *nincsen semmi joguk úgyinkbe beleavatkozni* a închis ușa după ei.

Acastă se întemplă cu unu bărbat diplomat, decă vă puteți închipui de ce tractare se pot împărtăși cetățenii din clasa mai de jos și indeosebi Românii de prin jur, cari adese sunt în contactu cu d-lu Benedek.

Veritas.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu «Gaz. Trans.»)

VIENA, 24 Octomvre. — „Pester Lloyd“ anunță, că Banca austro-ungară a hotărîtu, ca să se înainteze o petițiune la 27 Octomvre din partea ambeloră guverne pentru refnoirea privilegiului Bancii.

ATENA, 25 Octomvre. — Discursul tronului, cu care se deschide camera, constată că prin revoluțiunea din Rumelia ostică s'a periclitat status quo în Orientu. Apărarea intereselor Elinilor conștrînge pe Grecia să ia măsurile militare.

SOFIA, 24 Octomvre. — Raporte d'ale prefectilor anunță, că trupele sêrbesci se pregătesc continuu la graniță. Voluntari regulați plăcă, ca să ocupe liniile de apărare.

DIVERSE.

Amanții părășiți. — Nimicu nu este mai comicu ca amanții părășiți. Femeii nui pare rău: și-a părăsit amanțulu, s'a sfîrșit ori-ce între dînsii, nici nu se mai gîndesce la el. Și decă, din întâmplare, își mai aduce aminte de dînsul, apoi numai defectele lui le pune înainte, er nu și calitățile. Călătoria amorosă a femeii este cu totul variabilă: ađi este ici, mîne colo, poimîne dincolo, și asa mai departe. Er, te iubeam; astă-zi... nu-mi mai vorbi, nu sciu nimic! Bărbatul, din contră, suferă și se gîndesce într-una la iubita-i necredinciosă. o chiamă îi scrie... Unu amanțu părăsit, după ce adresase trădătorii mai multe scrisori, sfîrșit prin și-i tramițe următorul bilet: »Vino de mă veđi, cel puținu de curiositate!«

Înaintea tribunalului corecțional. — Președintele întrebă pe acusat: — Acusatule, spune-ți numele și pronumele.

— Aide de! d-le președinte, se vede că ești de curîndu aici! De când viu aici, n'a fostu nici unu președinte, care să nu mă cunoscă.

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Cursul la bursa de Viena

din 23 Octombrie st. n. 1885.

Table with financial data for Vienna stock exchange, including gold and paper rents, interest rates, and various bonds.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 11 Octombrie st. v. 1885.

Table with financial data for Bucharest stock exchange, listing various securities and their prices.

Cursul pietei Brasov

din 24 Octombrie st. n. 1885.

Table with market data for Brasov, including exchange rates for various currencies and commodities.

Numere singuratiche a 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pota cumpara in tutungeni lui I. GROSS.

TOTE CULORILE: MARABUTS-CHEN. SI VOLANE DE PENE.

GRAND MAGAZIN

PENTRU

DAME, DE MODE SI CONFECTIUNE

Kovasznaï & Keresztesy,

Braşov

recomandă depositul loră bine asortatū de

Mărfuri de modă și de manufactură

indigene și străine.

Expozițiune de haine gata pentru Dămine (Toilet) și Mantale cu prețuri câtă se pôte de ieftine.

COLECȚIUNI DE MOSTRE SE TRIMIT GRATIS.

ASORTIMENT MARE DE STOFE PENTRU HAINE

DEPOSITU DE MANȘONE ȘI DE ȘEPCI

DE DAME NOUVEAUTÉ LODEN

De necrețutū! dăr adevăratū!

Luândū dela o licitațiune cu unū prețū ne mai pomenitū de efitinū 1400 bucăți

Pantaloni (ismene) de erna

bărbătesci, impletiți (tricotati), forte călduroși, groși, pomposi de semnați, completū gata, în tôte mărimile, vëndū pe câtū va dura acestă proviziă cu prețulū de batjocură și de necrețutū de efitinū de

Numai 1 fi. 20 cr.

Cu totū prețulū atitū de efitinū, acești pantaloni de erna sunt forte eleganți, de totū noi, fără de nici unū defectū, pentru cari garantezū. La comande este a se arăta numai lungimea dintre craci. Trimiterile se facū cu rambursū. Loculū de vëndare la Hecht's

Depot fertiger Winterwaare

Wien, I., Kolowratring No. 9. r.

Mersulū trenurilor

pe linia Predealū-Budapesta și pe linia Teiușū-Aradū-Budapesta a tei ferate orientale de statū reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapest, Budapest-Predeal, Teiuș-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuș. It lists train numbers, departure times, and arrival times for different types of services.

Nota: Orele de nopțe suntă cele dintre liniile grōse. Tipografia ALEXI, Braşovū.